

Колядич Олександр

канд. екон. наук, доцент,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

СФЕРА ЗАЙНЯТОСТІ І НЕТЕХНОЛОГІЧНІ ІННОВАЦІЇ В УМОВАХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

Ключові слова: зайнятість, інноваційний розвиток, нетехнологічні інновації, сталий розвиток, постіндустріальне суспільство, ринок праці, ефективна зайнятість.

Oleksandr Koliadych,

PhD, Associate Professor,
Vadym Hetman National Economic University of Kyiv

EMPLOYMENT AND NON-TECHNOLOGICAL INNOVATION IN A SUSTAINABLE DEVELOPMENT

Keywords: employment, innovative development, non-technological innovations, Sustainability, post-industrial society, labor market, effective employment

Ефективне функціонування економічної системи на основі інноваційного розвитку та раціонального споживання матеріальних ресурсів, забезпечує сталий економічний розвиток, ефективну зайнятість, отримання гідних доходів і досягнення високої якості життя. Завдяки сталому економічному розвитку зберігаються стабільне відтворення і забезпечується динамічний розвиток всієї економічної системи. Об'єктивні нерівномірності подальшого виходу з кризи окремих галузей і підприємств, обумовленого поширенням пандемії Covid-19, істотні відмінності в співвідношенні інтенсивних та екстенсивних чинників обумовлюють неминучі диспропорції національного ринку праці, різноспрямованість розвитку окремих його сегментів.

Тривалий період економічний розвиток індустріальних суспільств визначали технологічні інновації, однак поширення процесів механізації, автоматизації та роботизації в постіндустріальних економіках з подальшим скороченням робочих місць у виробництві і сфері послуг, зумовили серйозні виклики для сфери зайнятості населення.

Футурологи давно обговорюють надлишкову природу людської праці і наслідки того, що машини поступово будуть витіснити людей з традиційних робочих місць. Індустрія 4.0 тільки підсилює ці страхи. Побоювання йдуть від необґрунтованих до цілком підкріплених прогнозами: за 20 років близько 50% робочих місць в сучасному економічному світі будуть автоматизовані, і мільйони робочих залишаться без роботи [1].

Теоретики постіндустріального суспільства покладають великі надії на розширення зайнятості за рахунок нових виробництв, проте технологічний прогрес, кількісно, не чути робочі місця відповідно їх зникнення. Працівники,

які потрапили під скорочення залишаються за межами постіндустріальної економіки. Нові робочі місця (наприклад, фахівець з інформаційних технологій, молекулярний біолог) недосяжні для працівників промислових підприємств, сільського господарства. Більш того, під загрозою зникнення виявляються і висококваліфіковані робочі місця. Так, відомий технологічний футуролог Р.Курцвел прогнозує наступ робототехніки зазначає, що вже до кінця 2020 років «експоненціальне зростання обчислень забезпечить комп'ютерні системи, більш потужні, ніж людський мозок. Ми закінчимо зворотну розробку людського мозку, щоб отримати програмні алгоритми, таємниці, принципи роботи того, як працює людський інтелект». Проголошення змагання штучного інтелекту з людським є не чим іншим, як посиленням змагання за робочі місця [2].

Вчений, президент Фонду досліджень прискорення (Mountain View, CA) Дж. М. Смарт сумнівається в здатності людини в майбутньому наздогнати розвиток «штучного інтелекту». Так, дослідник відзначав «ми визнали повільність людської біології в порівнянні з нашим технологічним потомством. Наші машини все частіше перевершують нас при виконанні все більшого числа завдань, починаючи від напрямку таких об'єктів, як ракети або супутника, закінчуючи складанням інших машин. Вони зближуються з нами все тісніше, і вивчають, як переналаштувати нашу біологію в нових і більш швидких технологічних галузях» [3].

Саме такі песимістичні прогнози викликають активізацію впливу і конструктивної дії «нетехнологічних інновацій». Такий вид інновацій, їх активний розвиток і впровадження зможе зберегти значну частину робочих місць і пролонгувати використання людського капіталу в сучасних економіках. Таким чином, розвиток і впровадження нетехнологічних інновацій в сучасні організації, стає важливим фактором конкуренції людини з машинами.

З урахуванням сучасних тенденцій розвитку економіки, відкриті нетехнологічні інновації є способом оптимізації і вдосконалення управлінських та організаційних процесів, а також взаємодії з зовнішнім середовищем. Основною концептуальною базою для цього є управління людським капіталом, залучення співробітників до процесу формування інноваційно-активного внутрішньо-організаційної поведінки, обмін ідеями, використання досвіду і знань партнерів, конкурентів і споживачів при розробці відкритих нетехнологічних інновацій. Крім того, управління відкритими нетехнологічними інноваціями формує гнучкість організації, яка необхідна в умовах високої невизначеності зовнішнього середовища, підвищення швидкості поширення інформації.

В умовах непередбачуваності середовища майбутнього, фірмам доводиться мати справу з мінливими ринками. Встановлюється дуже високий темп змін всередині самої організації, якій необхідно відповідати на виклики навколишнього середовища. Тому, з огляду на недостатнє використання ресурсу інновацій в області взаємодії із зовнішнім середовищем (маркетинг, екологія, право, соціальне середовище) урахування вимог працівника, його думки як фахівця щодо безпосереднього впливу на ці сфери, разом з використанням напрацювань партнерів, конкурентів і споживачів, може призвести до

збільшення ефективності виконання процедур і процесів, а також до збільшення лояльності персоналу.

Програма сталого розвитку до 2030 року, в якій перераховані 17 цілей сталого розвитку і 169 показників, закликає до захисту трудових прав і забезпечення безпечної та надійної робочої середовища для всіх працівників, включаючи мігрантів, особливо жінок-мігрантів і осіб, які перебувають в умовах нестабільної зайнятості [4].

Таким чином, важливою проблемою в умовах сучасних реалій зайнятості є перехід до екологічно стійкої економіки. Основне завдання, в зв'язку з цим, полягає в збільшенні числа зелених робочих місць - робочих місць нового типу, що грають істотну роль в озелененні підприємств і економіки. Визначення зелених робочих місць і проведення їх оцінки є інструментом, що сприяє розумінню взаємозв'язків між екологічною стійкістю і ринком праці.

На практиці ці робочі місця реалізують нетехнологічний підхід, сприяють забезпеченню зайнятості міграційних потоків, а також знижують споживання енергії та сировини, обмежують викид шкідливих речовин, зводять до мінімуму рівень відходів і забруднення, зберігають і відновлюють екосистеми, дозволяють підприємствам і громадам адаптуватися до зміни клімату.

Список використаних джерел

1. Хель И. Индустрия 4.0: что такое четвёртая промышленная революция? *Hi-news*. 2015. URL: <https://hi-news.ru/business-analitics/industriya-4-0-что-такое-chetvertaya-promyshlennaya-revolyuciya.html> (дата зверення 08.06.2021)
2. Ray Kurzweil (2005). «What the Future Will Bring». *Kurzweil accelerating intelligence*. 2005. URL: <http://www.kurzweilai.net/what-the-future-will-bring> (дата зверення 10.06.2021)
3. John Smart «Technology and Human Enhancement». *Kurzweil accelerating intelligence*. URL: <http://www.kurzweilai.net/technology-and-human-enhancement> (дата зверення 09.06.2021)
4. Преобразование нашего мира: Повестка дня в области устойчивого развития на период до 2030 года URL: <https://undocs.org/ru/A/RES/70/1> (дата зверення 12.06.2021)